

ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΜΑΣ

Ἡ σφαγὴς τῶν Ψαρῶν καὶ τῆς Χίος εἶνε μικροδουλειῆς ἐμπρὸς ἔς τὴν καταστροφὴν ποῦ ἔπαισε ἔς τὰ ὀνόματά μας σὰν ἄρχισε τὸ ἔθνος νὰ τὸ αἰσθάνεται πῶς ξαναγεννήθηκε. Ἡ ἰδέα πῶς θὰ γυρίσουμε δυὸ τρεῖς χιλιάδες χρόνια πίσω καὶ θὰ περπατοῦμε μέσα ἔς τὴν ἀγορὰ νὰ ῥωτοῦμε «λέγεσθε τι καινόν;» ἐρριζοβόλησε τόσο βαθειὰ ἔς τὴν καρδιά μας, ποῦ κατάντησε σήμερα νὰ χρειάζεται γιαντρικὸ συμβούλιο γιὰ νὰ μᾶς γιαντρέψῃ!

Ἦτανε μεγάλῃ καὶ ἄμορφῃ ἰδέα ἔς τὸν καιρὸ τῆς, τότες ποῦ ἀγωνιζοῦμασθε καὶ σέρναμε ὅλον τὸν πολιτισμένον κόσμον κατόπι μας, γιαντὶ αὐτὸς δὲν ἤξερε παρὰ τὰ παλῆά μας, κ' ἐνθουσιαζοῦτανε νὰ βλέπῃ μιὰ τέτοια μεγάλῃ καὶ λαμπρὰ νεκρανάστασι. Ἡ ἰδέες ὅμως εἶνε σύννεφα καὶ περνοῦν, ἡ Εὐρώπη ἀπὸ τότες ὡς ἐσήμερα ἀλλάξε ἔς ἓνα τέτοιον βαθμὸ ποῦ καὶ ὁ Βύρωνας ἀκόμη νὰ ζῶσσε θὰ μᾶς ἔγραφε διατριβὴς γιὰ τὲς θεωρίες τοῦ Δαρβίνου, — κ' ἐμεῖς ἐπάθαμε τὸ νόστιμον τοῦ Νασρεδδίν Χότζα μὲ τὸ νεφτι ἔχουμε ἀκόμη πολὺ δρόμον νὰ πάρομε!

Ἀρχίσαμε φυσικὰ ἀπὸ τὰ εὐκολώτερα ἀπ' τὰ ὀνόματα κ' ἀπ' τὴ γλῶσσα. Ὡς τὰ ὀνόματα τὸ καταφέραμε, γιὰ τὴ γλῶσσα δὲν εἶνε δική μου δουλειὰ νὰ τὸ ἐξετάσω. Μὰ ἐκεῖνο ποῦ μὲ κάνει καμμιὰ φορὰ νὰ χαμογελῶ, ὅσο χολιασμένος κ' ἀνεῖμαι γιὰ τὴν καταστροφὴν ποῦ γένηκε, εἶνε ποῦ κανενὸς μας δὲν ἤλθε ἔς τὸ νοῦ του ἀκόμα νὰ φορέσῃ κ' ἓνα τρίβωνα! Ἡ κἀν παίρνῃ κ' ἓνα λουτρὸ πρὶν καθίξῃ ἔς τὸ φαγεῖ του! Τέλος πάντων νὰ γείνη μιὰν ἀρχὴν καὶ νὰ γυρίσουν ὅλα τὰ παλῆά, εἰδεμὴ πῶς θὰ βασταχθῇ μιὰ ἀττικὴ γλῶσσα δίχως ἀττικὴ ζωή!

Σὰν νὰ μισομετανοιῶν ποῦ τὸ εἶπα, γιαντὶ μπορεῖ νὰ τὸ καταπιαστῇ κανένας καὶ τοῦτο!

Ἄς ἔλθουμε ἔς τὰ ὀνόματα.

Θυμοῦμαι ἀκόμα σὰν ἤλθε ὁ πρῶτος Δημοτικὸς Δάσκαλος ἔς τὸ χωριὸ μας. Ἦτανε καλὸς ὁ καιμένος, καὶ μᾶς ἔφερε πολλὰς καλὰς ἰδέες. Μᾶς ἔκαμε Βιβλιοθήκη, μᾶς ἔβγαζε περίπατο, μᾶς ἐμάθαινε νὰ συλλογίζομασθε μὲ τὲς ἐρωτήσεις του, (θυμοῦμαι ἀκόμα σὰν μ' ἐρώτησε ἀν ἤθελα νὰ εἶμαι Λεωνίδας ἢ Ἐφιάλτης, καὶ ἐπειδὴ τὸ δεύτερον μού φάνηκε πλεῖον καινούργιον, τοῦ εἶπα «Ἐφιάλτης».) — Κι' ἀκόμα κοκκινίζω σὰν τὸ συλλογοῦμαι! — μὰ εἶχε κ' αὐτὸς μαζί μὲ ὅλην τὴν ἀναστημένην Ρωμηροσύνην τὴν πετριὰ τῶν ἐλληνικῶν ὀνομάτων. Καὶ τί τὰ θέτε τὴν πρώτην μέραν ποῦ μᾶς μάζεψε ἔς τὴν παράδοσι, μᾶς κατέσφαξε ὅλους! Ὅσα φημικὰ ὀνόματα μποροῦσαν νὰ «ἐξελληνισθοῦν» ἐξελληνισθήκανε. Ὁ Κυριαζῆς ἔγεινε Κυριακοῦ, ὁ Κωσταντάρης Κωσταντίνου, κ' ἀν ἦτανε καὶ κανένας Καπλάνογλου θὰ γινούτανε κ' αὐτὸς Λεοντίδης. Ὅσα πάλι δὲν μεταφραζούντανε, τὰ ἔρρηξε ὅλα, σὰν ἀδιόρθωτα ὅπου ἦταν, κάτω ἔς τὸ Σπαρτιατικὸ βά-

ραθρον, πῆρε τὰ βαφτιστικὰ τῶν πατέρων μας, ἔβγαλε ἀπὸ τὸ σακκί του μερικὰς φοουτιές ἰδῆς καὶ ἀδῆς, μᾶς τὰ κόλλησε μιὰ μορφιά, καὶ μπολιασθήκαμε ὅλοι Ἑλληνας χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουμε!

Αὐτὰ γενήκανε ἔς τὸν καιρὸ μου, καὶ ἔς τὸ χωριὸ μου Ὡς τὲς πολιτείες μέσα ἦτανε παλῆά δουλειὰ! Ἀπὸ τὴν Ἐπανάστασι καὶ πρὶν ἀκόμα, εἶχε ἀρχίσει τὸ φονικόν. Χιλιάδες φημικὰ ὀνόματα πῆγαν ἔς τὸ καλόν, καὶ πολλοὶ ποῦ γυρεύανε νὰ δεῖξουν ἔς τὸν κόσμον τί παλῆον σκαρὶ εἶνε τὸ δικὸν μας, δὲν ἠθέλανε νὰ ξέρουνε τὸν παπποῦ τους!

Ἀμὲ τὰ καθαυτό, τὰ βαφτιστικὰ ὀνόματα; ἐκεῖ δὰ γένηκε τὸ μεγάλο κακόν! ὁ Γιάννης, ὁ Γιώργος, ὁ Κώστας, ὁ Δημήτρης καὶ τόσα ἄλλα ἀγαπημένα ὀνόματα, ἐπῆραν τὰ βουὰ κ' ἐφεύγανε σιγὰ σιγὰ τὰ καιμένα, καὶ ἔς τὸν τόπον τους ἐρχοῦντανε σὰν μελισσὰ οἱ Ἀλκιβιάδες, οἱ Περικλῆδες καὶ οἱ Μιστοκλῆδες. Καθὼς βλέπετε, γυρέψανε οἱ γέροι καὶ οἱ γρηῆς μας νὰ τὰ ἀνθρωπίσουν λιγάκι, μὰ τοῦ κάκου! Ὁ δάσκαλος ἀφῆκε τοὺς γέροντας νὰ προφέρουνε μὲ τὰ γλωσσικὰ ὄργανα ποῦ τοὺς ἔδωσε ὁ θεός, καὶ σὰν καλῶς δαμαστής, πῆρε ἔς τὰ χέρια του τὰ παιδιὰ, καὶ γύμναζε γύμναζε τοὺς μαλακῶως τὴν γλῶσσα, ποῦ σὰν φωνάζουμε τώρα ἀπ' τὸ ἀπάνω πάτωμα τὴν Μελοπομένη καὶ τὴν Τερψιχόρη, τρέχει τὸ μέλι τοῦ Ὑμητοῦ ἀπ' τὸ στόμα μας.

Τί καταλάβαμε μὲ τὴν ἀλλαγὴν τούτη, εἶνε γιὰ μὲνα μυστήριον. Τί ἐχάσαμε δὲν εἶνε καθόλου μυστήριον. Ἐχάσαμε ἄλλη μιὰ χάρι τῆς γλώσσας μας, ἐκόψαμε καὶ καταπατήσαμε ἄλλο ἓνα λουλούδι τῆς. Ἦθελα νὰ ξέρω τί λογιῆς τραγοῦδι θὰ τραγουδοῦσαμε ἔς κανέναν Ἐπαμεινώνδα, ἀν ἔκλεπτε καμμιὰν Ἀρσινόη! Ἦθ' ἔς κανένα Εὐθυβουλίδη, ἀν μᾶς ἔπαιρνε τὴν Πύλι!

Ἄς μὴν ἀπελιπιζοῦμασθε ὅμως. Κανένα θανατικὸν δὲν ἤλθε ἔς τὸν κόσμον ποῦ νὰ μὴν ἀφῆκε καὶ μερικὸς νὰ διηγηθοῦν τί συνέβηκε. Ὡς καὶ ἀπ' τὸν κατακλυσμὸν ἐσώθηκε ἓνας Νῶε. Ἐτσι κ' ἀπ' τὴν καταστροφὴν τούτη ἐγλυτώσανε καὶ ἀνοῦν ἀκόμα πολλὰς οἰκογένειες μὲ τὰ γλυκὰ ὀνόματα τῶν παπποῦδων τους. Ἀπ' αὐτοὺς πρέπει νὰ ἐλπίζουμε σωτηρία, αὐτοὶ θὰ μᾶς φέρουν πίσω τοὺς Γιαννιδῆς μας καὶ τὲς Μαρῆς μας.

Δύο λόγια γιὰ τοὺς Χιώτες: τοὺς πρέπει ἓνας ἔπαινος ἐδῶ πέρα. Αὐτοὶ σὰν ἐφύγαν ἀπ' τὸ δύστυχο νησί τους κ' ἐσκορπισθήκανε ἔς τὴν ξενιτεῖάν, ἐπῆραν δυὸ πράγματα μαζί τους: τὰ εἰκονοστάσιά τους, καὶ τὰ ὀνόματά τους. Ἀπὸ τὴν σφαγὴν τοῦ 22 δὲν ἐγλυτώσανε, τὴν σφαγὴν ὅμως τῶν δασκάλων μας τὴν ξεφύγανε καὶ μεσ' ἔς τὰ σπιτικὰ τους μοσχομυρίζουν ἀκόμα τὰ νησιώτικὰ τους ὀνόματα, μαζί μὲ τὸ λιθάνι τους. Δὲν λέγω πῶς δὲν εἶμασθε κ' ἐμεῖς χριστιανοί: μὰ αὐτοὶ ἔχουν καὶ χριστιανικὰ ὀνόματα.